Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.06.2020, sp. zn. 25 Cdo 3838/2018, ECLI:CZ:NS:2020:25.CDO.3838.2018.1

Číslo: 15/2021

Právní věta: Náklady spojené s péčí o zdraví (§ 2960 o. z.) zahrnují vedle výdajů na léčebnou péči poškozeného, která není hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění, též výdaje na účelně vynaloženou osobní péči, která nemá jen lékařský charakter (např. úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, jichž není poškozený zcela či zčásti sám schopen), a výdaje na péči o jeho domácnost (např. obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí na poště, na úřadech apod.). Náhrada se týká nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob. Účelnost nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného je třeba měřit nejen hlediskem ekonomickým, nýbrž i širším pohledem, který zohledňuje snahu společnosti o začlenění zdravotně hendikepovaných osob do společenského života ve smyslu Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, publikované pod č. 10/2010 Sb. m. s.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.06.2020

Spisová značka: 25 Cdo 3838/2018

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Náklady léčení

Předpisy: § 2960 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalované proti části výroku I rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 44 Co 114/2018, jíž byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, ohledně platební povinnosti žalované ve výši 720 686 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, zároveň zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. 44 Co 114/2018, v části výroku I, jíž byl potvrzen rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, ohledně platební povinnosti žalované ve výši 460 206 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, a ve výroku II o náhradě nákladů odvolacího řízení, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 20 C 31/2017, v části výroku I, jíž byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni 460 206 Kč se 7,5% úrokem z prodlení ročně z této částky od 5. 11. 2015 do zaplacení, a ve výrocích II a III o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky a vůči státu, a věc v tomto rozsahu vrátil Městskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

I.
Dosavadní průběh řízení

1. Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 11. 10. 2017, č. j. 20 C 31/2017-40, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 1 235 392 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. V plném rozsahu tak vyhověl žalobě, jíž se žalobkyně domáhala po žalované pojišťovně pojistného plnění podle zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), odpovídající nároku na náhradu nákladů spojených s péčí o svou osobu. Soud vyšel ze zjištění, že žalobkyně a její manžel byli dne 24. 5. 2014 účastníky dopravní nehody, při jízdě na motocyklu byli sraženi autem řízeným osobou, jejíž odpovědnost za újmu způsobenou motorovým vozidlem byla pojištěna u žalované. Manžel žalobkyně zemřel a ona byla těžce zraněna s trvalými následky, musela podstoupit amputaci pravé dolní končetiny ve stehně. Po návratu z několikaměsíčního léčení žalobkyně nebyla schopna se pohybovat, zajistit si sama hygienu, stravu, zatopit si, obstarávat nákupy, byla prakticky uvězněna ve svém domě. Za této situace jí všechno obstarával syn, který se také snažil uzpůsobit bydlení v domě matky tak, aby zde mohla žít a zároveň byla alespoň částečně mobilní. Žalovaná označila za opodstatněné pouze nároky na náhradu nákladů za mechanický vozík a za elektrický skútr (9 500 Kč a 45 000 Kč), sporné zůstaly mezi účastnicemi náklady na termoregulační topení (185 686 Kč), vestavbu pojízdné plošiny, díky níž se nyní žalobkyně bez cizí pomoci dostane z domu a do domu (535 000 Kč), a na automobil značky Ford C MAX s úpravou otočného sedadla u spolujezdce (567 285 Kč, po odečtení příspěvku na zvláštní pomůcku poskytnutého na pořízení motorového vozidla požadováno 460 206 Kč). Ani vynaložení nákladů na pořízení těchto tří položek žalovaná jako takové nezpochybňovala, stejně jako zdravotní stav žalobkyně, nesouhlasila však s částkami, za něž byly věci pořízeny, a domnívá se, že se jednalo o neúčelné vynaložení prostředků. Při posouzení hledisek účelnosti přihlédl soud prvního stupně zejména k osobní situaci žalobkyně a její rodiny, kdy nehoda naprosto náhle a razantně zasáhla do jejich života. Výměna topení byla nutná, protože dříve se topilo v domě kotlem, do nějž se muselo přikládat třikrát denně, a protože se kotel nachází ve sklepě, musel se o přikládání starat po nehodě žalobkyně její soused, který měl však sám zdravotní problémy a po půl roce již nebyl schopen žalobkyni pomáhat. Syn žalobkyně proto pořídil nový kotel, kde se přikládá jen jednou za tři dny, což už je schopna zajistit sama rodina žalobkyně. Výběr kotle provedl syn poškozené na základě doporučení odborné firmy a soud prvního stupně shledal vynaložené náklady jako odpovídající. Ohledně plošiny pro zajištění mobility žalobkyně tak, aby byla schopna opustit dům, dospěl soud k závěru, že za situace, kdy byla žalobkyně po dobu několika měsíců prakticky uvězněna v domě, z nějž se mohla dostat jen za aktivní pomoci minimálně dvou fyzicky zdatných osob, nebylo možné od syna žalobkyně legitimně očekávat, že by prováděl rozsáhlé výběrové řízení na technické řešení tohoto problému. Syn žalobkyně si nechal vypracovat projekt na posuvnou plošinu a výsledné řešení nepředstavuje žádný nadstandardní luxus, nýbrž jen umožňuje komfortní přístup do domu s možností pobytu žalobkyně na vozíku venku na plošině v případě příznivého počasí. Soud konečně neshledal neúčelným pořízení osobního automobilu za účelem přepravy žalobkyně k lékařům, na nákupy a jiné volnočasové aktivity. Syn žalobkyně vycházel při výběru z doporučení Úřadu práce a firmy A, která montuje speciální sedačky do aut, na vozidlo Ford nebo Citroen. Prodejcem Fordu mu byl nabídnut pouze jediný typ konkrétního vozidla s tím, že na jiný by se čekalo delší dobu, a jelikož byl syn žalobkyně v časové tísni, kdy bylo třeba zajistit přepravu matky k lékaři, volil tuto variantu. Tvrdila-li žalovaná, že žalobkyně si mohla vybrat levnější typ vozidla, pak soud prvního stupně dospěl k závěru, že tato skutečnost nebyla nijak prokázána a žalovaná takový důkaz nenavrhovala, stejně jako k eventuálnímu pořízení kotle jiného druhu. Proto soud uzavřel, že náklady, které žalobkyně v souvislosti se svým úrazem na zajištění své soběstačnosti vynaložila, byly dostatečně prokázány a soud je považuje v plné výši za důvodné.

2. K odvolání žalované Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 16. 5. 2018, č. j. 44 Co 114/2018-86,

rozhodnutí soudu prvního stupně v napadené části výroku I co do částky 1 180 892 Kč s příslušenstvím a ve výrocích II a III potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Po doplnění dokazování se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že argumenty žalobkyně vztahující se k výši vynaložených nákladů jsou racionální a přesvědčivé, neboť každý by měl nepochybně zájem, aby jeho tělesné hendikepy byly řešeny co nejrychleji a v potřebné kvalitě. Vynaložené náklady lze proto považovat za efektivní, směřující k vytyčenému cíli, tzn. řešit mobilitu poškozené a potřeby její domácnosti. Ke konkrétně namítaným výdajům za vybudování terasy a schodiště odvolací soud uvedl, že souvisely s umístěním plošiny a jejím napojením na nemovitost a přístup do ní, zatímco jiné řešení by si vyžádalo další výdaje na úpravu terénu. Výbava vozidla, která byla řešena slevou, není nadstandardní, neboť automatická otočná sedačka odpovídá výsledkům vědy a techniky 21. století. Jestliže při pořízení nového kotle žalobkyně nepožádala o tzv. kotlíkovou dotaci, bylo to vyvoláno časovou tísní při řešení problému topného systému a je otázkou, zda by dotace byly vůbec poskytnuty a v jakém časovém horizontu. Odvolací soud poukázal i na skutečnost, že žalovaná, která potřebu pořízení všech pomůcek nezpochybňovala, ani sama netvrdila, o kolik by bylo pořízení jiného napojení zdvižné plošiny na nemovitost levnější, kolik by stálo pořízení auta značky Citroen či manuální otočné sedačky, jakou částku by bylo třeba vynaložit na pořízení topného systému při využití kotlíkových dotací, takže její námitky o nadstandardních výdajích zůstaly pouze v rovině spekulací. Část výroku rozsudku soudu prvního stupně ohledně nákladů na mechanický vozík a elektrický skútr nebyla odvoláním dotčena a nabyla samostatně právní moci.

II.
Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost odůvodňuje tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu nebyla vyřešena a týká se účelnosti nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného a s péčí o jeho domácnost podle § 2960 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“). Namítá, že odvolací soud posoudil věc nesprávně, jestliže výši vynaložených nákladů považoval za efektivní pouze z důvodu, že směřovaly k cíli, kterým bylo řešení mobility poškozené a potřeby její domácnosti, aniž by se však zabýval tím, zda žalobkyně vyčerpala možnosti, jak tyto náklady snížit. Soud neprovedl důkazy, které k tvrzení o neúčelnosti vynaložených nákladů žalovaná navrhovala (ceníkem společnosti C. týkajícím se vhodného automobilu a ceníkem společnosti A. k instalaci manuálně otočného sedadla), a rozhodl na základě výsledků neúplného dokazování, čímž řízení zatížil vadou při zjišťování skutkového stavu. Proto navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Brně (případně i rozsudek Městského soudu v Brně) zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu (případně soudu prvního stupně) k dalšímu řízení.

III.
Přípustnost dovolání

4. Po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupenou advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., dospěl dovolací soud k závěru, že dovolání je zčásti přípustné, neboť otázka efektivity vynaložených nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného a s péčí o jeho domácnost nebyla dosud podle § 2960 o. z. dovolacím soudem řešena.

IV.
Důvodnost dovolání

5. Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

6. Podle § 2960 o. z. škůdce hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví poškozeného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil; požádá-li o to, složí mu škůdce na tyto náklady přiměřenou zálohu.

7. Citované ustanovení odráží obvyklou skutečnost, že poškození zdraví člověka mívá vedle nemajetkových újem (bolest, ztížení společenského uplatnění, další nemajetkové újmy podle § 2958 o. z.) dopady rovněž do jeho majetkové sféry, která bývá kromě jiného snížena i vynucenými náklady na léčení a související úkony, pokud nejsou zcela či zčásti hrazeny ze systému veřejného zdravotního pojištění. Občanský zákoník s účinností od 1. 1. 2014 výslovnou dikcí rozšiřuje definičně rozsah náhrady tak, aby pokrýval nejen a) náklady samotného léčení, nýbrž i péče o zdraví jako takové, a dále i b) náklady na péči o zdravotně postiženou osobu, a konečně i c) náklady na péči o její domácnost. Ostatně již judikatura k předchozí úpravě (§ 449 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013) postupně dospěla k širšímu pojetí, totiž že nárok na náhradu nákladů léčení zahrnuje vedle nákladů potřebných k obnovení zdraví nebo zlepšení zdravotního stavu poškozeného po škodné události též náklady na udržení více či méně stabilizovaného zdravotního stavu i v situaci, kdy se další zlepšení nepředpokládá, a rovněž skutečně vynaložené náklady na zajištění pomoci při životních úkonech poškozeného či zajištění chodu jeho domácnosti, které poškozený vzhledem k trvalým následkům poškození zdraví nemůže sám vykonávat (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 1. 2015, sp. zn. 31 Cdo 1778/2014, publikovaný pod č. 44/2015 Sb. rozh. obč. Náklady spojené s péčí o zdraví postižené osoby implikují, že jde o výdaje v širším slova smyslu, jestliže je poškozený trvale zdravotně postižen a nemůže péči o sebe sama obstarat bez pomoci jiného. Jde o péči osobní, která nemá lékařský charakter a nepředstavuje zdravotní péči. Patří sem úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, apod. Není-li poškozený schopen zčásti či zcela se postarat o svou osobu, jsou omezeny i jeho možnosti obstarat si záležitosti v domácnosti. I na tyto případy zákon pamatuje tím, že zakotvuje právo na náhradu nákladů na péči o domácnost poškozeného. Tady půjde o obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí navenek, tj. na poště, na úřadech apod. Náhrada podle § 2960 o. z. se tedy týká nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob.

8. Odvolací soud rozhodoval v nyní projednávané věci o náhradě nákladů spojených se zdravotním stavem po ukončení léčení žalobkyně, tedy nikoliv o nákladech léčení v užším slova smyslu. Stav žalobkyně je po vysoké amputaci dolní končetiny takový, že je schopna sebeobsluhy jen za ztížených podmínek, k většině činností potřebuje pomůcky, s nimiž jedině je schopna zvládnout základní úkony bez pomoci jiných osob. Požaduje náhradu nákladů spojených nikoliv se zabezpečením pomoci prostřednictvím jiných osob, nýbrž povětšinou (kromě úpravy topení v domě, které ani tak nezvládá sama) k umožnění vlastní činnosti, případně k aktivní účasti na úkonech, které pro ni mohou zčásti obstarat rodinní příslušníci. Jde tedy o náklady právně kvalifikovatelné jako náklady péče o osobu a domácnost poškozené. Dovolatelka nezpochybňuje potřebnost technických prostředků či úprav bydliště, její dovolací námitky směřují jen do otázky účelnosti vyčíslených nákladů a potažmo výše náhrady. Lze jí samozřejmě přisvědčit, že povaha nároku vylučuje, aby škůdce (či pojistitel jeho odpovědnosti jako v této věci) byl neopodstatněně zatížen úhradou nákladů, pokud by je poškozený vynaložil tak, že by vůbec k zákonem zamýšlenému účelu nesloužily, či je vynaložil nehospodárně (bez racionální ekonomické úvahy), neúčelně či neadekvátně. Účelnost nákladů, kterou dovolatelka zpochybňuje, je třeba měřit nejen hlediskem ekonomickým, nýbrž i širším pohledem, který zohledňuje též snahu společnosti o začlenění zdravotně hendikepovaných osob do společenského života. Česká republika je totiž vázána Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením, publikovanou pod č. 10/2010 Sb. m. s., proto je třeba i § ustanovení 2960 o. z. vykládat v duchu principu co nejširšího zapojení tělesně postižených osob do různých sfér života.

9. Podle čl. 26 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením č. 10/2010 Sb. m. s.,

1. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, přijmou účinná a vhodná opatření, mimo jiné prostřednictvím vzájemné podpory osob v rovnocenné situaci, aby umožnily osobám se zdravotním postižením dosáhnout a udržet si co nejvyšší úroveň samostatnosti, uplatnit v plné míře tělesné, duševní, sociální a profesní schopnosti a dosáhnout plného začlenění a zapojení do všech aspektů života společnosti. Za tímto účelem státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, organizují, posilují a rozšiřují komplexní habilitační a rehabilitační služby a programy, především v oblasti zdravotní péče, zaměstnanosti, vzdělávání a sociálních služeb, takovým způsobem, aby tyto služby a programy:

a) začínaly pokud možno co nejdříve a byly založeny na multidisciplinárním posouzení individuálních potřeb a předností;

b) podporovaly zapojení a začlenění do společnosti a všech oblastí jejího života, byly dobrovolné a dostupné pro osoby se zdravotním postižením co nejblíže místu jejich bydliště, a to včetně venkovských oblastí.

2. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, podporují rozvoj vstupního a soustavného vzdělávání odborníků a pracovníků habilitačních a rehabilitačních služeb.

3. Státy, které jsou smluvní stranou této úmluvy, podporují dostupnost, znalost a využívání kompenzačních pomůcek a technologií určených pro osoby se zdravotním postižením, které usnadňují habilitaci a rehabilitaci.

10. I když takto formulované závazky směřují především k povinnosti státu vytvářet ve veřejném prostoru podmínky pro znovuzačlenění osob s trvalým zdravotním postižením do společnosti, je v tomto světle i ustanovení § 2960 o. z., mající primárně zajistit spravedlivou náhradu újmy v občanskoprávních vztazích, třeba vykládat šířeji tak, že za účelně vynaložené náklady léčení lze považovat náklady na takové pomůcky, které slouží ke znovuzařazení poškozeného do společnosti a které pomáhají udržet jeho co nejvyšší úroveň samostatnosti, možnost uplatnit v plné míře tělesné, duševní, sociální a profesní schopnosti a dosáhnout dostatečného začlenění a zapojení do těch aspektů života společnosti, jichž se poškozený může vzhledem ke svému trvalému poškození zdraví zúčastnit. Obecně lze proto říci, že akceptovatelné jsou i zvýšené náklady na zajištění pomůcek, které umožní postiženému vykonávat alespoň část činností pokud možno co nejsamostatněji, zejména je-li jejich dalším efektem okolnost, že se jimi snižuje případná náhrada třetím osobám za péči, kterou by jinak nesoběstačný poškozený vyžadoval. Nelze přehlédnout, že ve výsledku se takový postup projeví i ve snížení míry obtíží, s nimiž poškozený vykonává řadu životních činností, což se zpravidla projeví ve výši náhrady nemajetkové újmy za ztížení společenského uplatnění, jestliže je k jejímu stanovení použita Metodika Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (§ 2958 o. z.), publikovaná pod č. 63/2014 Sb. rozh. obč., která je pomůckou soudů pro stanovení stupně obtíží poškozeného a procentně vyjádřeného vyřazení ze všech potenciálních sfér společenského života, od níž se odvozuje úvaha soudu o spravedlivé a přiměřené výši náhrady (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017, č. 39/2018 Sb. rozh. tr.). V rámci tohoto systému se totiž pomůcky, které usnadní poškozenému zvládnout medicínsky hodnocené činnosti lépe, považují za tzv. facilitátory snižující stupeň klasifikovaných obtíží, pokud jsou poškozenému zajištěny ze systému veřejného zdravotního pojištění, případně jsou zcela běžné a dostupné anebo je poškozenému zajistí sám škůdce (pojistitel odpovědnosti).

11. V posuzovaném případě lze tedy pod takto účelně vynaložené náklady podřadit i finanční prostředky na pořízení termoregulačního topení a pojízdné plošiny, díky nimž mohla žalobkyně začít opět téměř samostatně fungovat ve své domácnosti. Syn poškozené, který zařizoval potřebné úpravy domácnosti, konzultoval technické vyřešení obou zařízení s odborníky, a lze je tak ve shodě se závěry odvolacího soudu považovat za přiměřené i z toho důvodu, že po smrti manžela žalobkyně bylo nutné

situaci urychleně řešit, neboť žalobkyně byla odkázána na pomoc svých blízkých a známých, kdykoli chtěla opustit dům. Soud prvního stupně velmi podrobně vyslechl jak žalobkyni, tak jejího syna k možným variantám řešení problému s přístupem do domu i s obsluhou topení a na tomto skutkovém základě soudy obou stupňů dovodily účelnost provedených úprav. Nelze tedy snahu poškozené zařídit si (zejména s pomocí syna) své poměry tak, aby mohla i nadále žít ve vlastním domě, pohybovat se po okolí a zařizovat co největší počet záležitostí sama, považovat za neúčelný postup, byť by zřejmě při podrobnějším zkoumání a zvýšeném úsilí bylo možno nalézt i varianty o něco levnější. Je proto racionální i úprava přístupu do domu tak, aby poškozená byla schopna z něj sama vyjet na invalidním vozíku. K tomuto účelu slouží doložené úpravy terasy vybavené nově zdvihací plošinou. Otázka konkrétního provedení je věcí skutkových zjištění, tj. porovnání předchozího stavu s potřebou úprav nutných k zajištění pohybu pro nemobilní osobu. Stejně tak je účelná úprava systému vytápění domu snižující potřebu počtu obslužných úkonů ze strany třetích osob. Dovolatelka v tomto směru namítá nesprávnost skutkových zjištění, která však nepodléhají dovolacímu přezkumu (podle § 241a odst. 1 o. s. ř.) a nesnáší relevantní právní argumenty, které by mohly vést k závěru o nesprávnosti úvahy odvolacího soudu o potřebě konkrétních stavebních a jiných úprav v domě žalobkyně a které by znamenaly nesprávný výklad ustanovení § 2960 o. z.

12. Jelikož napadené rozhodnutí z pohledu uplatněného dovolacího důvodu v části výroku, jíž byla žalobkyni přiznána částka 720 686 Kč (náklady na pořízení termoregulačního topení za částku 185 686 Kč a pojízdné plošiny za částku 535.000 Kč), je správné, Nejvyšší soud v tomto rozsahu dovolání žalobkyně podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

13. I ohledně nákladů na pořízení osobního automobilu Ford C MAX se speciální úpravou otočné sedačky je obecně vzato takový nárok opodstatněný, ovšem standardně jsou za odškodnitelné náklady péče o zcela či zčásti nesoběstačnou osobu považovány zejména náklady na speciální úpravy vozidla pro potřeby zdravotně omezené osoby (např. ruční řízení, nástupní schůdky, otočná sklopná sedačka, přesedací zařízení, výškové nastavení sedačky, stabilizační bezpečnostní pásy, kotvení invalidního vozíku, apod.). V nyní posuzované věci se ovšem situace od běžných případů liší tím, že žalobkyně uplatňuje náhradu za cenu nově pořízeného vozidla vybaveného speciálním zařízením usnadňujícím nástup na sedadlo spolujezdce. To vše v situaci, kdy sama vozidlo neřídí a ani je před nehodou nepoužívala, takže auto nyní využívá její syn, který zajišťuje přepravu žalobkyně k lékařům, na výlety či návštěvy příbuzných. Náklady na dopravu poškozené k lékařům, jestliže tyto návštěvy souvisí s léčením následků nehody, jsou jistě součástí účelně vynaložených nákladů ve smyslu § 2960 o. z., stejně jako návštěvy jiných specialistů, jichž není žalobkyně již sama schopna. Není vyloučeno, že právě pořízené vozidlo může eliminovat zvýšené výdaje, pokud by byly spojeny s využitím cizího vozidla či s pomocí jiné osoby. Na druhou stranu osobní motorové vozidlo je předmětem obecné potřeby a pomůckou zlepšující životní poměry ohledně dopravní dosažitelnosti každému, nejen osobě s omezenou soběstačností. Náklady na jeho pořízení nejsou tudíž samy o sobě a v plném rozsahu nákladem na péči o nesoběstačnou osobu, nýbrž v sobě zčásti zahrnují i obecnou užitnou hodnotu bez ohledu na zdravotní stav uživatele. Je proto nutno vymezit rozsah, v němž pořízené vozidlo představuje speciální pomůcku, a provést srovnání s jinými možnostmi, neboť poskytovatelé zdravotní péče začasté zajišťují přepravu nepohyblivých či omezeně pohyblivých pacientů svými vozidly, takže celková cena za pořízení zcela nového osobního automobilu vyžadujícího navíc technické úpravy pro snadnější nastupování může být za hranicí ekonomické účelnosti. Jestliže by navíc vozidlo bylo využíváno i pro potřeby některých dalších členů rodiny, slouží jako dopravní pomůcka (prostředek) ve svém základním významu, a úvaha soudu by pak z hlediska § 2960 o. z. měla vést k poměrnému omezení částky, kterou lze uložit pojistiteli odpovědnosti provozovatele motorového vozidla za újmu způsobenou na tzv. nákladech léčení, tak, aby přiměřeně vyčíslovala míru, v níž automobil skutečně funguje jako zvláštní pomůcka k zajištění potřebné péče o poškozenou.

14. Právní názor odvolacího soudu o jednoznačné účelnosti pořízení nového automobilu Ford C MAX s úpravou sedadla spolujezdce je za tohoto stavu předčasný (a tedy nesprávný), neboť absentuje úvaha o ekonomické účelnosti či případné snížení náhrady podle míry využití vozu čistě pro potřeby žalobkyně spojené se snížením její schopnosti sebeobsluhy v důsledku úrazu. Z těchto důvodů shledal Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně, v části, jíž bylo rozhodnuto o nároku na zaplacení částky 460 206 Kč s příslušenstvím, věcně nesprávnými, proto je zrušil včetně závislých nákladových výroků a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).